

нодавчо впроваджує процес витіснення із системи менеджменту непрофесійних управлінців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. — Назва з екрана.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966, ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
4. Якокка Л. Кар'єра менеджера / Л. Якокка (с У. Новаком); пер. с англ. С.Э. Борич. — Минск: Попурри, 2014. — 512 с.

**О.В. Прієшкіна,
д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного права та правосуддя,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова**

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, активізація процесів формування громадянського суспільства і побудова демократичної, правової, соціальної держави об'єктивно та настійно вимагають оптимальних політичних, соціальних, економічних, культурних модернізацій сучасного українського суспільства та ефективного вдосконалення механізму державної влади.

На сучасному етапі розвитку України найбільш ефективно реформування системи державно-управлінських відносин можливо лише шляхом децентралізації.

Децентралізація (від латинського *de* — «заперечення», *centralize* — «середній, центральний») означає «знищення, скасування або ослаблення централізації і розширення прав низових органів управління [1, с. 164].

Поняття «децентралізація державної влади» означає передачу або делегування державно-владних повноважень від центрального органу до місцевих органів влади. Саме тому проблема децентралізації державної влади нашої держави є однією з найбільш важливих та найбільш складних, які породжують багато запитань та дискусій [2, с. 87].

Варто зауважити, що в загальному розумінні «децентралізація» являє собою перерозподіл функцій та повноважень єдиної державної влади і відповідними органами державної влади, а також органами державної влади й органами регіонального та місцевого самоврядування. Децентралізація відкриває значні перспективи для надання місцевому самоврядуванню спроможності самостійно вирішувати питання локально-регіонального характеру, зокрема, підвищення ролі кожного члена територіальної громади у процесі прийняття та втілення рішень щодо забезпечення умов соціально-економічного розвитку кожної адміністративно-територіальної одиниці [3, с. 43].

В Україні процес децентралізації розпочався у 1990 році з прийняттям Закону «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування». 15 липня 1997 року Верховною Радою України було ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, яка містить основоположні принципи європейської моделі на субнаціональних рівнях.

Сучасний етап децентралізації в Україні було розпочато у 2015 році, що знайшло своє відображення у внесенні змін до Бюджетного та Податкового кодексів України.

Важливість та необхідність децентралізації як складової нової регіональної політики в Україні визначені в основних чинних документах — Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020» [4], Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [5], Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [6], у якій серед основних завдань діяльності Кабінет Міністрів України визначив децентралізацію та реформу публічної адміністрації як одну із найважливіших реформ.

Для правового забезпечення децентралізації державної влади та розширення прав місцевого самоврядування необхідно перш за все прийняти Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», які мають бути одночасно розроблені та паралельно розглянуті Верховною Радою України і прийняті пакетом, а також ряд законів, у тому числі зміни до Конституції України (в частині, яка стосується місцевого самоврядування), Законів України «Про комунальну власність», «Про місцеві податки та збори», «Про адміністративно-територіальний устрій» тощо.

Вважаємо, що для вирішення колізійних ситуацій в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та в Законі України «Про

місцеві державні адміністрації» передбачити положення, згідно з якими всі законодавчі колізії компетенцій між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування повинні тлумачитися на користь місцевого самоврядування [2, с. 88].

Безперечно, подальший розвиток і вдосконалення правової бази місцевого самоврядування в Україні як важливого чинника становлення та розвитку громадянського, демократичного суспільства, залежатимуть головним чином від ефективної законотворчої роботи Верховної Ради України, її парламентських комітетів, від безпосередньої участі кожного громадянина країни в управлінні державою, від цілеспрямованої підтримки державою місцевого самоврядування, від реальної і свідомої активності населення [3].

Децентралізація публічної влади може бути ефективною лише тоді, коли розвинуті формальні види контролю та стандартні процедури для стримування свободи дій представників, яким віддані повноваження. Але концептуальна проблема полягає в тому, що теорії, на підставі якої можна було б розробити загальні норми визначення належного рівня свободи дій в публічному управлінні, просто не існує. Одна й та сама ступінь свободи дій буде ефективна в одному типі суспільства і неефективна в іншому; в рамках одного суспільства вона може виявитися функціональною в один період часу, але не бути такою в інший.

Дуже позитивним, на наш погляд, є нова можливість органів місцевої влади розміщувати свої власні надходження не лише на казначейських рахунках, а і в установах банків, що дає можливість територіальній громаді більш оперативно керувати власними наявними коштами.

Реформа децентралізації також позитивно вплинула і на розвиток місцевого самоврядування на міжнародному рівні, тому що тепер органи місцевого самоврядування можуть за спрощеною процедурою надавати місцеві гарантії та брати запозичення міжнародних фінансових організацій з метою розвитку соціальної інфраструктури завдяки залученням додаткових інвестицій.

Розширення рівня місцевого самоврядування в Україні до європейських стандартів приведе до демократизації нашого суспільства, залучення мільйонів громадян до управління регіонами і державою взагалі, прискорення реформи і виходу держави із затяжної економічної кризи.

Саме реформа децентралізації передбачає збільшення кількості загальнодержавних податків та зборів, а також ту їх частину, яка залишається безпосередньо на місцях. Так, наприклад, податок на доходи фізичних осіб сплачують всі громадяни, які отримують дохід у вигляді заробітної плати, гонорарів, інших виплат та винагород, а також громадяни, які отримують пенсію, що перевищує три мінімальні зарплати та деякі види пасивних доходів.

Вчений О.В. Звіздай наголошує, що децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування мають включати комплекс заходів стосовно впорядкування відносин у сфері володіння та користування природними ресурсами, які є на прилеглих до сільських населених пунктів територіях. Це дасть можливість розширити реальну базу для стягнення природно-ресурсних платежів і підвищити мотивацію сільських територіальних громад, що ефективніше й раціональніше використовуватиме належні їм природні багатства [7, с. 1].

Таким чином, резюмуючи, можна зазначити, що процес децентралізації на сучасному етапі не є завершеним, тому що існує необхідність продовжити процес розширення повноважень органів місцевого самоврядування з метою збільшення їх можливостей розпорядження формально вже переданими їм коштами. Одним із головних завдань є подальші роздержавлення органів місцевого самоврядування і децентралізація системи державної виконавчої влади. Децентралізація виступає однією з форм розвитку демократії, що дозволяє розширити місцеве самоврядування, активізувати населення на вирішення власних проблем, власних інтересів, звузити сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами, що приведуть до позитивних зрушень в суспільстві та державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Большая экономическая энциклопедия [Текст] / Под ред. А.Н. Азрилияна. — М.: Ин-т новой экономики, 1999. — С.179.
2. Прієшкіна О.В. Децентралізація державної влади та розширення прав місцевого самоврядування / О.В. Прієшкіна // Право України. — 2006. — №11. — С.87.
3. Прієшкіна О.В. Особливості фінансування місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації / О.В. Прієшкіна // Правова держава. — 2017. — №27. — С.43.
4. Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна — 2020» від 12 січня 2015 р. №5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. — Назва з екрана.
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>. — Назва з екрана.
6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. [Електронний

ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>. — Назва з екрана.

7. Звіздай О.В. Місцеві бюджети в умовах децентралізації [Текст] / О.В. Звіздай // Theory and Practice of Public Administration. — 2016. — №2(53). — С. 1-5.

В.В. Сліпенюк,
помічник судді Малиновського районного суду м. Одеси,
аспірант 1 року навчання
кафедри конституційного права та правосуддя,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, адвокат К.Ю. Кармазіна

НЕКОНСТИТУЦІЙНІСТЬ МОВНОГО ЗАКОНУ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Частиною 4 статті 10 Конституції України передбачено, що застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом [1]. Для реалізації даної норми 3 липня 2012 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про засади державної мовної політики» (далі — Закон), який в подальшому став предметом численних наукових та політичних дискусій та, як наслідок, 28 лютого 2018 року рішенням Конституційного Суду України був визнаний неконституційним. З огляду на вищезазначені події, стає актуальним дослідження питання щодо неконституційності вказаного Закону та подальшого правового регулювання в сфері мовної політики України.

Аналізованим в цій публікації Законом була передбачена можливість надання статусу регіональної мови у випадку, «якщо кількість осіб — носіїв регіональної мови, що проживають на території, на якій поширена ця мова, становить 10 відсотків і більше чисельності її населення» [3, ст. 7]. Як результат, російська мова була визнана регіональною в дев'яти східних областях, а угорська, молдавська та румунська мови отримали статус регіональних у деяких західних областях нашої держави.

Значний суспільний резонанс мовного питання в Україні після Революції Гідності зумовив голосування Верховної Ради України щодо скасування даного Закону. Однак прийнятий проект відповідної постанови не був підписаний головою Верховної Ради України, що й стало причиною звернення у 2014 році 57 народних депутатів